

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 280/2014-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. júla 2014 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jany Baricovej a Rudolfa Tkáčika o sťažnosti M. K., zastúpenej advokátom JUDr. Antonom Kupšom, Advokátska kancelária, Moyzesova 34, Čadca, pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 49/2007 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 49/2007 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Čadca prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 49/2007 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. M. K. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Čadca povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Čadca je povinný uhradiť M. K. trovy konania v sume 331,68 € (slovom tristotridsaťjeden eur a šesťdesiatosem centov) na účet advokáta JUDr. Antona Kupša, Advokátska kancelária, Moyzesova 34, Čadca, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 280/2014-9 z 24. apríla 2014 prijal na ďalšie konanie sťažnosť M. K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 49/2007.

Následne ústavný súd 19. mája 2014 vyzval okresný súd, aby sa vyjadril k vecnej stránke prijatej sťažnosti a oznámil, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Vyjadrenie okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 30. mája 2014. V jeho prílohe sa nachádzal súdny spis a vyjadrenie predsedníčky okresného súdu s chronológiou úkonov okresného súdu i účastníkov v napadnutom konaní, z ktorej vyplývajú tieto podstatné skutočnosti:

„18.10.2007- doručený návrh o vydanie bezdôvodného obohatenia, sp. zn. 10C/49/2007, 23.10.2007 - právny zástupca navrhovateľky predložil súdu doklady

5.11.2007- výzva na zaplatenie súdneho poplatku

13.11.2007 - súdny poplatok zaplatený

31.1.2008 - právna zástupkyňa odporcu požiadala o zrušenie termínu pojednávania za účelom. mimosúdneho usporiadania veci

1.2.2008 - sudca zrušil termín pojednávania, nový termín 19.3.2008

19.3.2008 - právny zástupca navrhovateľky požiadal o zrušenie termínu pojednávania z dôvodu kolízie pojednávani na OS Čadca a OS Žilina 19.3.2008 - pojednávanie, odročené na deň 9.4.2008

4.4.2008 - právna zástupkyňa odporcu požiadala o zrušenie termínu pojednávania z dôvodu kolízie pojednávania na Krajskom súde v Žiline 13.5.2008 - nový termín pojednávania na deň 4.6.2008

4.6.2008 - pojednávanie, nedostavila sa navrhovateľka, pojednávanie odročené na neurčito za účelom pripojenia spisu 11C/68/2008, právnenmu zástupcovi navrhovateľky bolo uložené, aby v lehote 7 dní sa oboznámil s obsahom spisu, aby predložil písomné stanovisko k procesnému návrhu právnej zástupkyne odporcu na prerušenie konania (10C/68/2008 - I. C. c/a M. N. o určenie vecí patriacich do dedičstva po poručiteľovi J. O.)

19.6.2008 - právna zástupkyňa odporcu doručila kópiu potvrdenia o súdnom konaní a žiadosť o doručenie kópie zápisnici z pojednávania zo dňa 4.6.2008 (5P/120/2008 – J. O., vyhlásenie za mŕtveho)

3.9.2008 - uznesenie konanie prerušené (časť nároku vylúčený na samostatné konanie a tam prerušenie konania, vo zvyšnej časti návrh na prerušenie konania zamietnutý, pozn.)

10.10.2008 - sudca vytýčil termín pojednávania na deň 5.11.2008

4.11.2008 - právny zástupca navrhovateľky požiadal o odročenie termínu pojednávania z dôvodu práceneschopnosti

5.11.2008 - pojednávanie, odročené na 17.12.2008

11.11.2008 - právny zástupca navrhovateľky doručil súdu lekárske potvrdenie

17.12.2008 - pojednávanie, pojednávanie odročené na 28.1.2009 za účelom mimosúdnej dohody

28.1.2009 - pojednávanie, pojednávanie odročené na neurčito, právnej zástupkyňi odporcu bolo uložené, aby v lehote 3týždňov predložila súdu zmluvu uzavretú medzi Slovenským pozemkovým fondom ako aj kópie ďalších zmlúv, ktoré má odporca uzavreté s ďalšími fyzickými osobami, ďalej bol vyzvaný právny zástupca na navrhovateľky, aby predložil stanovisko navrhovateľky k jej osobným a majetkovým pomerom - oslobodenie od súdneho poplatku, zváženie znaleckého dokazovania

6.2.2009 - vyjadrenie navrhovateľky

10.6.2009 - uznesenie - nariadené znalecké dokazovanie

7.7.2009 - podanie právneho zástupcu navrhovateľky - do konania namiesto navrhovateľky vstupuje jej dcéra M. K.

31.7.2009 - právny zástupca navrhovateľky doručil potvrdenie o úhrade trov na znalecké dokazovanie

5.3.2009 - súdny znalec vzniesol námietku zaujatosti

2.2.2013 - sudca vytýčil termín pojednávania na deň 19.3.2013

1.3.2013 - právna zástupkyňa odporcu požiadala o zmenu termínu pojednávania

4.3.2013 - sudca zrušil termín pojednávania 25.6.2013 -nový termín pojednávania na deň 18.9.2013

13.9.2013 - právny zástupca navrhovateľky opätovne požiadal o odročenie pojednávania za účelom mimosúdnej dohody

16.9.2013 - sudca zrušil termín, nový termín 23.10.2013

17.9.2013 - právna zástupkyňa odporcu požiadala o zrušenie termínu pojednávania z dôvodu prebiehajúcich mimosúdnych rokovaní

21.10.2013 - právny zástupca navrhovateľky doručil súdu darovacej zmluvy M. N. voči M. K. a zároveň oznámil, že k dohode medzi účastníkmi nedošlo

23.10.2013 - pojednávanie odročené na neurčito (po právoplatnom rozhodnutí súdu o procesnom návrhu navrhovateľky na pripustenie zmeny účastníka na strane navrhovateľa súd určí vo veci ďalší procesný postup)

25.10.2013 - právny zástupca navrhovateľky doručil súdu prehlásenia M. N. o oznámení týkajúceho sa právneho nástupníctva

9.4.2014 - uznesenie - súd pripustil zmenu účastníka na strane navrhovateľa

9.4.2014 - uznesenie - určený súdny znalec bol vylúčený z podania znaleckého posudku, ustanovený nový znalec.“

Rovnaké skutočnosti týkajúce sa priebehu napadnutého konania zo súdneho spisu, ktorý mu bol zapožičaný a doručený 30. mája 2014, zistil aj ústavný súd.

Predsedníčka okresného súdu k postupu okresného súdu uviedla:

„V čase keď bol konajúcim sudcom Mgr. Golis (do 7. januára 2014, pozn.) konštatujem preťažky v konaní.

... Mám za to, že k preťažkom v konaní prispeli i samotní účastníci konania svojím konaním (žiadosti o odročenie viacerých pojednávaní).“

Predsedníčka okresného súdu v závere svojho vyjadrenia vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Právny zástupca sťažovateľky v oznámení doručenom ústavnému súdu 12. júna 2014 zotrval na svojich tvrdeniach uvedených v sťažnosti a vyjadril súhlas s upustením od verejného pojednávania vo veci v konaní pred ústavným súdom.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokovanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť sporu, v ktorom je s'ťažovateľka navrhovateľom (o zaplatenie 12 647,50 Sk s prísl.) z titulu bezdôvodného obohatenia, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokovanej veci.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie s'ťažovateľky ako účastníčky tohto súdneho konania. Ústavný súd konštatuje, že nezistil závažné okolnosti na strane s'ťažovateľky, ktoré by relevantne prispeli k doterajšej dĺžke napadnutého konania, hoci je na mieste konštatovať, že dvakrát z dôvodu na strane právneho zástupcu s'ťažovateľky došlo k odročeniu pojednávania a dvakrát s'ťažovateľka sama žiadala o odročenie termínu pojednávania z dôvodu rokovaní o mimosúdnej dohode. Uvedené skutočnosti ústavný súd zohľadnil pri stanovení výšky finančného zadost'učinenia.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv s'ťažovateľky, bol postup samotného okresného súdu.

Ústavný súd v úvode konštatuje, že postup okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré začalo podaním žaloby koncom roka 2007, pričom vec ešte nie je ani v štádiu ukončenia dokazovania v konaní na prvom stupni, indikuje, že vec nebola prerokovaná v súlade s označeným základným právom s'ťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Samotná skutočnosť, že konanie na jednom stupni v takejto veci trvá viac ako šesť rokov (do podania

tejto sťažnosti, pozn.), postačuje na to, aby ústavný súd bez ďalšieho skúmania vyslovil porušenie označených práv sťažovateľky. Napriek uvedenému ústavný súd preskúmal postup okresného súdu a identifikoval jedno obdobie bezprecedentnej nečinnosti.

Týmto obdobím neodôvodnenej nečinnosti je obdobie v trvaní 48 mesiacov od vznesenia námietky zaujatosti ustanoveným znalcom (5. marca 2009) až do prvej relevantnej aktivity súdu, čím bolo určenie termínu pojednávania na 19. marec 2013. V uvedenom období bol okresný súd nečinný bez toho, aby mu bránila akákoľvek prekážka v prebiehajúcom v konaní.

Ústavný súd na základe uvedeného dospel k jednoznačnému záveru, že okresný súd v napadnutom konaní nepostupoval v súlade so základným právom sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právom na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto konštatuje, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je vedené pod sp. zn. 10 C 49/2007, došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, mu prikázal, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 10 C 49/2007 konal bez zbytočných prietáhov, pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľky právoplatne skončená (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka v sťažnosti žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 €, ktoré odôvodnila intenzitou zásahov do jej práv, ako aj dĺžkou ich trvania.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, ako aj na jeho neodôvodnenú nečinnosť v trvaní štyroch rokov, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľky a všetky okolnosti daného prípadu ústavný súd považoval priznanie sumy 1 500 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľky si uplatnil trovy konania, ktoré vyčíslil v celkovej sume 331,68 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2014 v sume 804 €. Právny zástupca je zároveň platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto

sa odmena a náhrady zvyšujú podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty. Sťažovateľkou uplatnená náhrada trov konania neprevyšuje sumu, ktorú vyrátal ústavný súd, preto ústavný súd priznal sťažovateľke požadovanú sumu v plnej výške, t. j. 331,68 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. júla 2014